

Dannie
Abse
(1923),
Velika Britanija

Pesnikova dolžnost

Doživel sem občutke radosti in občutke obupa. Kdo jih ni? Moje pesmi to odsevajo. Res pa je, da z leti postajajo vse mračnejše. Zavest o nedavni preteklosti: o jedrskih zločinih v Nagasakiju in Hirošimi; zločinih v Auschwitzu, Dachau; geografija Vietnapalma; grozno zevajoča usta smrtnih množic; ta zavest z leti ne obledi. Nasprotno. Žal mi je le, da nisem napisal več političnih oziroma javnih pesmi. Tiste, ki sem

jih, jasno razodevajo moj nenehni čustveni imperativ: »Nasprotuj, nasprotuj ortodoksijam«. Ze dolgo se poskušam naseliti v območju čutnih izkušenj, prodreti do najbolj skritih stvari, ki nam jih razodevajo čuti.

Pesnikova dolžnost? Ko hočemo vojno, potrebujemo, da ne bi znoreli, povod. Grki so oblegali Trojo, ker so iskreno verjeli, da je bila lepa Helena ugrabljena. Druga, manj senzacionalna legenda pa pravi, da Helena nikdar ni videla Troje. Zapustila je dom, to je res, a po lastni volji, in odpotovala je na Ciper ali mogoče v Egipt — in Grki ter Trojanci so se deset let pobijali, ker so nasedli pravlji, lažni propagandi, izmišljotini.

Kaj, torej, je pesnikova dolžnost? Prvič, da napiše tako dobro pesem, kot mu to omogoča nadarjenost. Vendar nam pesem mora nekaj povedati. Ni ji potrebna logičnost proze, mora pa se nanašati na svet, ki v njem živimo. Camus je zapisal, »Pisateljeva vloga ni brez težkih dolžnosti. Po definiciji ne more služiti tistim, ki ustvarjajo zgodovino; služiti mora njihovim žrtvam.« To mogoče zveni romantično, a so trenutki, ko to velja.

Kaj nam mora pesem povedati? Kaj nam lahko pove? Na to bi odgovoril s parabelo: »Ko je Baal Šem imel pred seboj težko nalogo, je odšel na določeno mesto v gozdu, zakuril ogenj, odžebiral molitev — in naloga je bila opravljena. Ko je Maggid iz Meseritza generacijo pozneje imel pred seboj isto nalogo, je odšel na isto mesto v gozdu in rekel: Ognja več ne znamo zakuriti, moliti pa še znamo — in kar je nameraval storiti, se je uresničilo. Pri naslednji generaciji je moral nalogo opraviti Rabi Moše Leib is Sasova. Šel je v gozd in rekel: Ne znamo več zakuriti ognja, pozabili smo molitev, a poznamo še mesto v gozdu, kamor moramo priti — to mora biti dovolj. In bilo je dovolj. Ko pa je, še eno generacijo

pozneje, stal pred nalogo Rabi Izrael iz Rišina, se je usedel na zlati stol v svojem gradu in rekel: Ne znamo zakuriti ognja, ne znamo več moliti, ne poznamo več mesta v gozdu. Znamo pa še povedati zgodbo o tem, kako je naloga bila opravljena.«

PATOLOGIJA Poznam rožnato barvo, krasna je,
 BARV ni pa krasna, ko dozori v tumorju,
 in zdravilne zelene barve listja in trave, tako pomladne,
 v gnijočih udih niso pomladne.

Videl sem modro rdečo, z odenki poraščene svetlo vijolične,
 na slivastem obličju samomorilca.
 Bela, skoraj porcelanasto bela je strmela
 vame iz razbitega stekla avtomobila.

In zločinski mnogobarvni sij
 vodikove bombe ni lepši
 od trenutka obdukcije ko zazija trebuh —
 in v njem okna katedrale nikoli odprta.

Tako sem v preprostem blagoslovu mavrice,
 v poševnem robu od sonca obsijanega ogledala
 videl, viden, umetni izdelek Smrti,
 kot na vojakov plašč pripeto odlikovanje.

LOVEC Pst, umiri se. Ne da se opisati.
 NEULOVJIVEGA

Je kot padajoči dež,
 kot luči, ki se prižigajo
 v novem naselju za polji?

Še zdaleč ne. Predomače,
 prezmerno, brez občutka preteklosti.

Je kot nočna ulica temnih hiš,
 nezastrtih oken, zapuščena ulica?

Še manj. Oddaljuješ se,
 postajaš romantičen, preveč sanjski.
 Ne da se opisati.

Kaj pa tuhtajoča tema,
ki se koti v katedrali
španskega provincialnega mesta?

V Španiji, da, a ne špansko.
V Angliji, če želiš, a ne angleško.
Ostaja, tudi skrivnostno, stalno.
Staro, čeprav se ne stara, ne da se opisati.
Predaleč, predaleč si.

Aha — modro nebo nad Ampuriasom,
pa tudi modro nebo v Lancashiru...

Ne da se opisati.

..... pokrito z oblaki?
Moram vedeti!

Pst, umiri se.
Kot umirajoči starci v bolnišnici,
ki strmijo, nezavedajoč se neznancev,
ki obkrožajo posteljo,
dolgo in nerazumljivo v eno
svojih dvignjenih rok —
ki je mogoče spet večja od meseca —
in potem zaspani, začudeni, zavpijejo »Mama«?

Takšno je? Ali pa ure pozneje:
tema v ustih mrtveca?

Ne, ne, povedal sem ti:
predaleč si, ne da se opisati.